

Licenssystem för onlinespel

Vilken skattesats ger såväl hög kanalisering som goda skatteintäkter?

Branschföreningen för Onlinespel (BOS)
26 september 2016

Författare:

David Nordström, Economist (projektledare)

Amanda Stefansdotter, Economist

Karl Lundvall, Managing Economist

Henrik Ballebye Okholm, Partner

Petter Svärd, Research Assistant

Förord

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en ny spelreglering som bygger på ett licenssystem, innehållande bland annat ett förslag till heltäckande system för avgifter och beskattning.

Mot denna bakgrund har Branschföreningen för Onlinespel uppdragit Copenhagen Economics att undersöka vilken skattesats på onlinespel i ett svenskt licenssystem som ger en hög kanalisering, det vill säga att en stor andel av svenskarnas spelande online görs inom licenssystemet, såväl som goda skatteintäkter.

Uppdraget har utförts under perioden juni till september 2016 och redovisas i denna rapport.

Innehållsförteckning

Förord	0
Sammanfattande slutsatser	3
1 Inledning	6
1.1 Ramverket	7
1.2 Uppdrag och disposition	9
2 Vad kan vi lära av andra länder?	10
2.1 Hur påverkas kanaliseringen av skattesatsen?	10
2.2 Hur påverkas skatteintäkterna av skattesatsen?	11
3 Vad kan vi lära av svenska marknadsförhållanden?	15
3.1 Vad kan vi lära av svenska spelbolag?	15
3.2 Vad kan vi lära av svenska konsumenter?	21

Lista över figurer

Figur 1 Skattesats på 15 till 20 procent ger hög kanalisering och goda skatteintäkter	4
Figur 2 Kostnader och vinster för spelbolag av att vara del av ett licenssystem – ställningstagande för spelbolag	7
Figur 3 Ekvationen för statens skatteintäkter från spel	8
Figur 4 Avvägning mellan kanalisering och skatteintäkter	8
Figur 5 Många länder har infört licenssystem	10
Figur 6 Kanalisering och skattesats i sex länder, 2015	11
Figur 7 Totala spelvolymen (nettoomsättning) och skatteintäkter i fem länder, kr/cap., 2015	12
Figur 8 Nettoomsättning (kanaliserade volymer) för Frankrike och Danmark, 2013-2015	13
Figur 9 Skatteintäkter som andel av total nettoomsättning, 2015	14
Figur 10 Länder som BOS medlemmar har licens i 1 jan 2016	16
Figur 11 Utökade skattekostnader vid olika skattesatser och spelbolagens marginal, genomsnitt, 2015	17
Figur 12 Spelbolagens marginaler och nettoomsättning, 2015	18
Figur 13 Uppskattade marknadsandelar (bruttoomsättning) för onlinespel och gruppering av svenska spelbolag, 2016	20
Figur 14 Hur kommer skattesatsen i ett svenskt licenssystem påverka ditt spelbolags erbjudande till svenska konsumenter? Det kommer...	22
Figur 15 Konsumentöverlappning mellan spelbolag i olika grupper	23

Lista över tabeller

Tabell 1 Indelning av svenska spelbolag	21
Tabell 2 Vilket spelbolag skulle du välja om du inte kunde spela på det spelbolag du spelar mest på idag?	24

Sammanfattande slutsatser

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en ny spelreglering som bygger på ett licenssystem, innehållande bland annat ett förslag till heltäckande system för avgifter och beskattning. Systemet ska ersätta dagens reglering, där ett fåtal aktörer har ensamrätt att erbjuda spel online till svenska konsumenter.

Enligt direktiven ska ”...*förutsättningarna för finansiering av statens verksamhet och allmännyttiga ändamål bevaras i så hög utsträckning som möjligt.*”¹ Vidare anges att ”*Efterfrågan på onlinespel ska kanaliseras till säkra och kontrollerade erbjudanden...*”² Begreppet kanaliseras, eller kanalisering, avser vanligtvis den andel av svenskars onlinespelande som görs inom licenssystemet.

Direktiven ger uttryck för en målkonflikt. För att maximera kanaliseringen och att anslutningsgraden bland spelbolagen blir så hög som möjligt borde skatten på onlinespel sättas till noll. Detta då anslutningskostnaderna för företag minimeras vid en nollprocentig skattesats, vilket ökar sannolikheten att dessa väljer att licensiera sig i landet. Emellertid innebär en sådan lösning att skatteintäkterna blir noll, och att förutsättningarna för finansiering försvinner. En skattesats som också värnar om statlig finansiering borde därför sättas högre än noll.

En högre skattesats innebär dock att det blir dyrare och därmed mindre attraktivt för spelbolagen att verka inom licenssystemet. Om skattesatsen sätts så pass högt att spelbolag väljer att stå utanför licenssystemet kan dessa inte beskattas och efterfrågan på onlinespel kan inte heller kanaliseras till erbjudanden inom systemet, dvs. kanalisering och skatteintäkter sjunker.

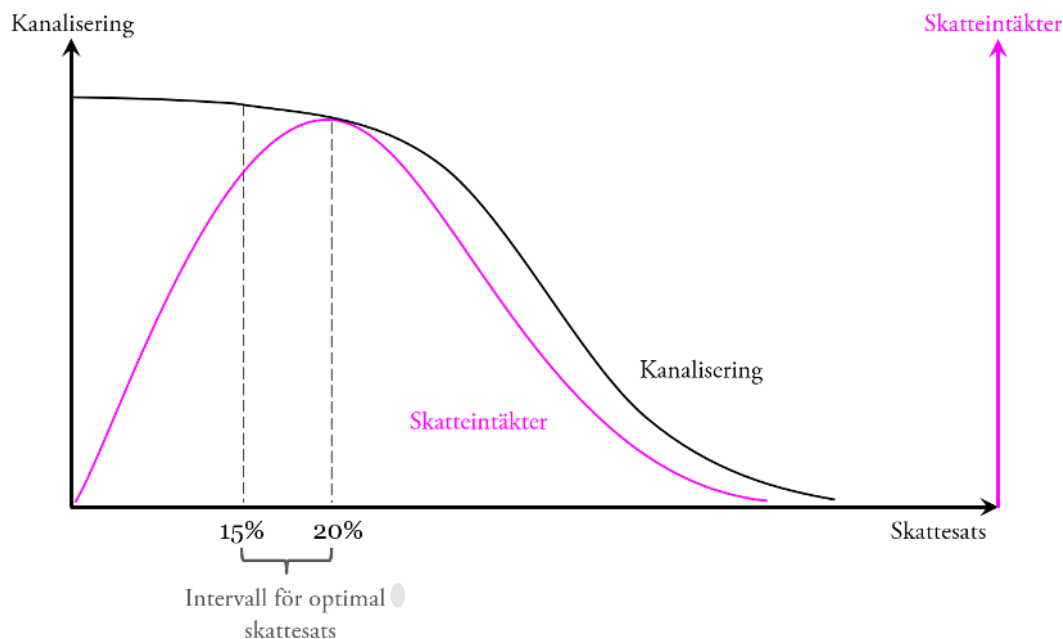
En skattesats på onlinespel i ett licenssystem behöver därför balansera dessa effekter så att både hög kanalisering och höga skatteintäkter kan uppnås.

¹ Kommittédirektiv, Omreglering av spelmarknaden, Dir. 2015:95, s. 1

² Kommittédirektiv, Omreglering av spelmarknaden, Dir. 2015:95, s. 7

Vår övergripande slutsats är att en skattesats på onlinespel som ger såväl hög kanalisering som goda skatteintäkter ligger i intervallet 15 till 20 procent av nettoomsättningen, se figur 1.³

Figur 1 Skattesats på 15 till 20 procent ger hög kanalisering och goda skatteintäkter

Källa: Copenhagen Economics.

Vår bedömning är att en hög kanalisering uppnås vid 15 procent och att kanaliseringen inte kan förväntas öka nämnvärt vid lägre skattesatser. Konsekvensen är att skattesatser under 15 procent som bäst ger en marginell ökning i kanalisering, men på bekostnad av en betydande minskning i skatteintäkter. Bedömningen grundar sig på tre observationer:

För det *första* visar en internationell utblick att skattesatsen påverkar kanaliseringen negativt. Emellertid har Storbritannien med en skattesats på 15 procent en kanalisering som uppgår till 95 procent. En lägre skattesats skulle därmed som mest kunna öka kanaliseringen i landet med 5 procentenheter.

För det *andra* bedömer vi att större delen av spelbolagen på den svenska marknaden kommer kunna ansluta till licenssystemet. En granskning av sammansättningen och kostnadsstrukturen hos svenska spelbolag visar att större delen av dessa kan förväntas gå med i licenssystemet och dessutom kunna bibehålla en god konkurrenskraft vid 15 procent skattesats.

³ Nettoomsättning (eng. Gross Gaming Revenue) definieras som totala insatser (bruttoomsättning) minus utbetalda vinster.

För det *tredje*, bedömer vi att svenska konsumenter kommer följa med spelbolagen som ansluter. En konsumentundersökning som genomförts inom ramen för denna studie pekar på att ingen betydande substitution till spelbolag utanför licenssystemet förväntas ske vid denna skattesats.

Vi drar vidare slutsatsen att skattesatsen inte bör överstiga 20 procent. Anledningen är att vid högre skattesatser väljer spelbolag och konsumenter att stå utanför licenssystemet. Konsekvensen är att kanaliseringen blir låg och att skatteintäkterna sannolikt inte kan förväntas bli högre än vid en skattesats på 20 procent. Slutsatsen grundar sig på tre observationer:

För det *första*, tyder en internationell utblick på att skattesatser över 20 procent innebär en kanalisering under 80 procent. Det finns inget entydigt stöd för att skatteintäkterna skulle kunna öka ytterligare vid skattesatser över 20 procent, då spelvolymen och, framförallt, kanalisering förväntas sjunka betydligt över denna nivå.

För det *andra*, visar en granskning av förhållandena på den svenska marknaden att vid högre skattesatser skulle spelbolag, företrädesvis mindre men även större, inte ha finansiella möjligheter att agera inom licenssystemet. Detta framgår dels av en enkät till Branschföreningen för Onlinespel (BOS) medlemmar som visar att spelbolag i större utsträckning väljer att stå utanför licenssystem med skattesatser över 20 procent. Det framgår också av att spelbolagens marginaler och konkurrenskraft, framförallt de mindre spelbolagen, skulle drabbas negativt av högre skattekostnader.

För det *tredje*, skulle högre skattesatser också leda till att konsumenter i betydande utsträckning väljer att substituera till spelbolag utanför licenssystemet. Anledningen är att spelbolag inom licenssystemet blir mindre konkurrenskraftiga och att konsumenterna i betydande utsträckning ser dessa spelbolag som utbytbara med spelbolag utanför.

Kapitel 1

Inledning

För tredje gången under de senaste 10 åren har en offentlig utredare fått i uppdrag att se över den svenska spellagstiftningen.⁴ Den här gången står ett *licenssystem* i fokus för utredningen, vilket innebär att ett obegränsat antal spelbolag som uppfyller vissa krav ska kunna ansöka om licens för att erbjuda spel till svenska konsumenter.⁵ Motprestationen för att få en licens är att bolagen täcks av de regler som dikteras av spellagstiftningen, och bland annat betalar skatt i Sverige. Systemet ska ersätta dagens reglering där ett fåtal aktörer har ensamrätt att erbjuda spel till svenska konsumenter.⁶

Det finns goda skäl att omreglera den svenska spelmarknaden. Utländskt reglerade bolag tar kontinuerligt marknadsandelar, vilket ger staten minskad kontroll över spelande och lägre överskott från spel – vilket innebär sämre uppfyllnad av två av de spelpolitiska målen. Ett licenssystem ska därför skapa förutsättningar att bättre uppfylla dessa mål. Målet för det förstnämnda, kontroll över spelmarknaden, syftar till att stävja missbruk av spel, och beräknas som hur stor andel av onlinespel som sker på licensierade spelbolag. Denna andel definieras som graden av *kanalisering*. Det andra målet innebär att vinsterna från spel som idag tillfaller allmänheten ska bibehållas. Överskottet av spel går idag till folkrörelserna, hästsporten och staten.

Kanalisering definieras som den andel onlinespel inhemska konsumenter gör på inhemskt licensierade spelbolag. *Inhemskt* licensierat spel skiljer sig från *utländskt* licensierat spel bland annat genom att det första är beskattningsbart. Om konsumenter till exempel spelar för 300 miljoner kronor på inhemskt licensierade spelbolag, och för 50 miljoner på utländskt licensierade spelbolag blir skattebasen 300 miljoner kronor, och kanaliseringen i landet 86 procent (300/350).

Många faktorer påverkar hur hög kanalisering och skatteintäkter blir. En viktig faktor är den skatt spelbolagen betalar, liksom andra kostnader som uppstår till följd av regleringens utformning. Detta kan innefatta till exempel administrationskostnader, restriktioner av marknadsföring och utbud samt kostnad för licensen. Företag väger dessa kostnader mot vinsterna av att gå med i systemet, vilket kan innefatta exempelvis möjlighet att marknadsföra sig mot svenska konsumenter, långsiktig stabilitet för sin affärsmodell och ökad legitimitet (se illustration i figur 2). Ju högre kostnader, desto lägre sannolikhet att företag skaffar en licens: vid en viss total kostnad är det mer lönsamt att stå utanför systemet. Här slutar man antingen erbjuda spel till inhemska konsumenter, eller fortsätter utan licens. En annan viktig faktor är också om tekniska lösningar införs för att hålla olicensierade bolag utanför marknaden. Exempelvis ska den offentliga utredaren undersöka möjligheten att införa IP-blockering, det vill säga förbud mot elektronisk kommunikation till domäner

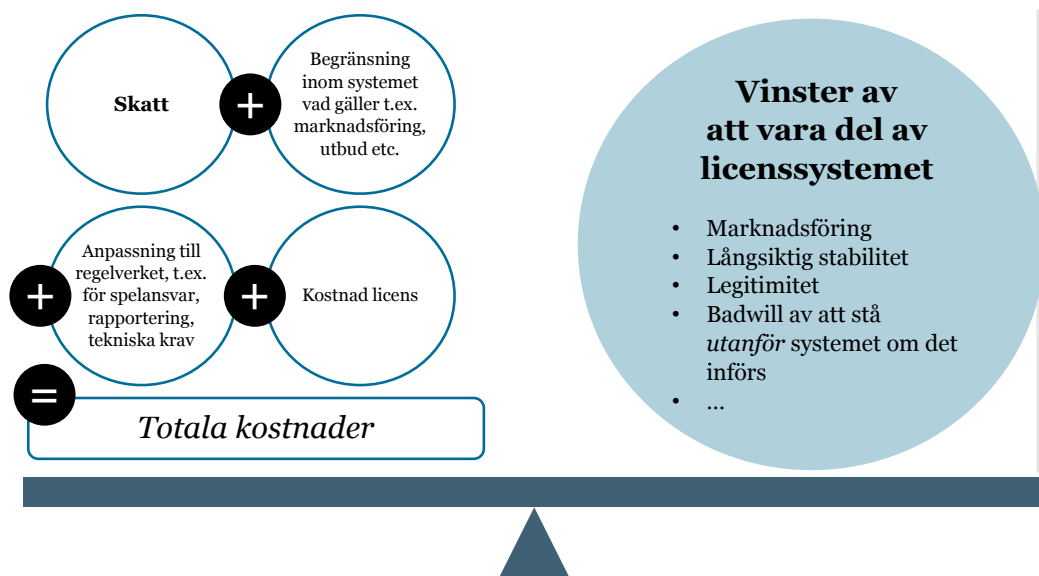
⁴ Uppdraget Omreglering av spelmarknaden (kommittédirektiv 2015:95) beslutades om på regeringssammanträde den 24 september 2015. De tidigare utredningarna inkluderar Lotteriutredningen, som överlämnade sitt slutbetänkande Spel i en föränderlig värld (SOU 2006:11) år 2006, och Spelutredningen, som överlämnade sitt betänkande En framtida spelreglering (SOU 2008:124) år 2008.

⁵ Kommittédirektiv 2015:95, s. 7

⁶ Till exempel har statligt ägda Svenska Spel ensamrätt att erbjuda kasino och spelautomater i Sverige medan ATG innehar rätten att erbjuda spel på hästar.

och IP-adresser där otillåtna spel förekommer, och förbud för banker att förmedla betalningar mellan konsumenter och spelbolag som saknar licens.

Figur 2 Kostnader och vinster för spelbolag av att vara del av ett licenssystem – ställningstagande för spelbolag

Källa: Copenhagen Economics baserat på intervjuer med styrelsemedlemmar i Branschföreningen för Online-spel.

Den skattesats man väljer att sätta kommer därmed påverka kanalisering och vilka skatteintäkter staten får. Vi beskriver i det följande ett nationalekonomiskt ramverk för skattesatsens konsekvens för dessa parametrar.

1.1 Ramverket

På de flesta marknader där beslutsfattare vill uppnå höga skatteintäkter behöver man balansera skattesatsen med såld mängd av en viss vara eller tjänst. Ökar skattesatsen innebär det högre skatteintäkter för varje såld enhet, men då varan blir dyrare, pga. skatten, minskar försäljningen. Vid en viss skattesats nås maximala skatteintäkter – då kan staten inte höja skattesatsen inte höjas mer utan att den minskade försäljningen resulterar i lägre skatteintäkter.

Då spel är en gränsöverskridande, rörlig tjänst är ekvationen dock mer komplicerad än så. Spelandet, och därmed de volymer som kan beskattas, kan ske *i* eller *utanför* Sverige. Ju högre skattesats i ett licenssystem, desto högre andel spelande kan väntas ske utanför Sverige (lägre kanalisering). Skatt är en kostnad för företag, och ju högre denna är desto lägre sannolikhet att de väljer att licensiera sig i landet. Ju lägre kanalisering, desto mindre skattebas (spel sker utanför Sverige) och därmed lägre skatteintäkter. Maximala skatteintäkter på spelmarknaden nås vid den nivå där staten inte kan höja skattesatsen utan att den minskade spelvolymen och den minskade kanaliseringen resulterar i lägre skatteintäkter.

Figur 3 Ekvationen för statens skatteintäkter från spel

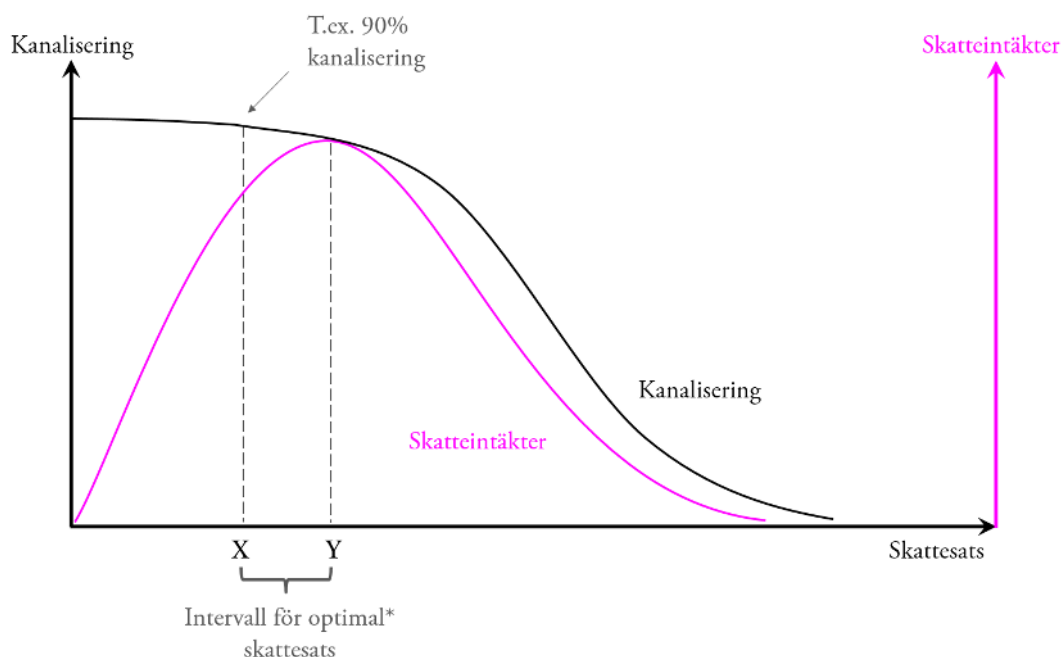
$$\text{Skattesats} \times \text{Kanaliseringsgrad} \times \text{Spelvolym} = \text{Skatteintäkter}$$

Källa: Copenhagen Economics.

Högre skattesats leder alltså till lägre kanalisering och lägre spelvolym, det vill säga minskar *beskattningsbart* spelande vilket i sin tur kan leda till lägre skatteintäkter. Hög kanalisering och därmed kontroll av spelandet är också ett mål i sig. Vill staten enbart prioritera detta mål är det möjligt att sätta en skattesats på noll procent, för att uppnå maximal kanalisering. Men då staten också har det andra målet – skatteintäkter – är man beredd att ge upp en viss del av kanaliseringen för att också få skatteintäkter. En skattesats på noll procent är därmed för 'dyrt' sett till de skatteintäkter man ger avkall på.

Det är tänkbart att staten sätter ett mål om en miniminivå av kanalisering som ska uppnås i ett licenssystem. Om denna nivå (hypotetiskt) sätts till 90 procent kanalisering bör skattesatsen sättas till X i figur 4 nedan, vilket kan ge lägre än maximala skatteintäkter.

Figur 4 Avvägning mellan kanalisering och skatteintäkter

Not: *) Optimal sett till mål om hög kanalisering och höga skatteintäkter. Figuren är illustrativ.

Källa: Copenhagen Economics.

För att maximera skatteintäkter bör skattesatsen istället sättas till punkt Y i figur 4. Här illustreras den punkt där staten inte kan höja skattesatsen utan att minskad kanalisering och lägre skatteintäkter. Som visats ovan: ju lägre kanalisering, ju mindre skattebas och därmed också lägre skatteintäkter.⁷

I intervallet mellan X och Y finns därmed den skattesats som ger såväl hög kanalisering som goda skatteintäkter.

1.2 Uppdrag och disposition

Branschföreningen för Onlinespel (BOS) har gett Copenhagen Economics i uppdrag att identifiera det intervall för skattesatser på onlinespel som kan ge både hög kanalisering och goda skatteintäkter. Uppdraget är avgränsat till skattesatsens effekter och undersöker inte närmare effekter av övriga regelkrav i ett kommande svenskt licenssystem. Resultaten från detta uppdrag redovisas i denna rapport.

I kapitel 2 görs en internationell utblick som syftar till att belysa vilka lärdomar som kan göras från andra länder som infört licenssystem. Framförallt undersöks hur skattesatsen påverkat kanalisering och skatteintäkter i sex länder vars licenssystem bedöms som snarlika ett framtida svenskt licenssystem.

I kapitel 3 undersöks närmare hur specifika marknadsförhållandena i Sverige kan förväntas påverka kanalisering och skatteintäkter. Först undersöks hur spelbolagen kan förväntas agera under olika skattesatser och därefter hur svenska konsumenter förväntas agera.

⁷ I Figur 4 antas konstanta spelvolymen.

Kapitel 2

Vad kan vi lära av andra länder?

År 2016 har över 14 länder i Europa infört ett licenssystem för spel, se figur 5. Utfallen i dessa länder vad gäller kanalisering och skatteintäkter kan till del användas för att bedöma ett sannolikt utfall för Sverige under olika skattesatser. I detta kapitel undersöks därför vilka lärdomar som kan dras från dessa länder vad gäller förhållandet mellan skattesats, kanalisering och skatteintäkter.

Figur 5 Många länder har infört licenssystem

Källa: Belgien, (<http://www.iclg.co.uk/practice-areas/gambling/gambling-2016/belgium>); Bulgarien, (<http://www.dkh.minfin.bg/en/page/9>); Danmark, (<https://spillemyndigheden.dk/sites/default/files/Draft%20for%20the%20Act%20of%20gambling.pdf>); Estland, (<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013105/consolide>); Frankrike, (<http://www.lotteriinspektionen.se/Global/Broschyrer/Spelmarknaden%202015.pdf>); Italien, (<http://www.lotteriinspektionen.se/Documents/Externa%20dokument/Spelmarknadensutveckling2013.pdf>); Lettland, (<https://ceegc.eu/northern-europe/focus-on-latvia-regulation-explained/>); Litauen, (<https://finmin.lrv.lt/en/competence-areas/taxation/main-taxes/lottery-and-gambling-tax>); Portugal, (http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=2340&tabela=leis&nversao=); Slovakien, (<http://www.mfsr.sk/en/Default.aspx?CatID=389>); Spanien, (<http://www.dgojuego.minhap.gob.es/en/normas-vigor>); Storbritannien, (<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/17/contents>); Ungern, (<http://www.lotteriinspektionen.se/Global/Broschyrer/Spelmarknaden%202014webb.pdf>).

Vi bedömer att de länder som är mest relevanta att jämföra med Sverige är Storbritannien, Danmark, Italien, Spanien, Portugal och Frankrike.⁸ Även om dessa länder är förhållandevis lika Sverige, så finns det också olikheter som är svårare att observera och kontrollera för. Därtill är antalet observationer lågt. De slutsatser som kan dras utifrån resultaten är därmed föremål för en viss osäkerhet.

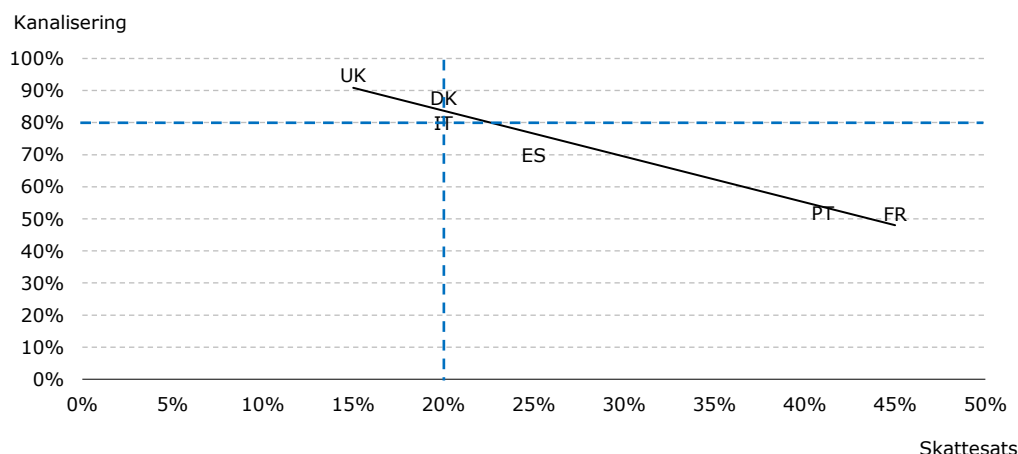
2.1 Hur påverkas kanaliseringen av skattesatsen?

En jämförelse av ländernas kanalisering och skattesats indikerar att det finns ett negativt samband mellan dessa, se figur 6. Det land som har lägst skattesats, Storbritannien, är också det land som har högst kanalisering. De två länderna med högst skattesats, Frankrike

⁸ Dessa länders ekonomier är snarlik den svenska och licenssystemen innehåller så vitt vi känner till inga begränsningar vad gäller antalet spelbolag som får ansöka om licens.

och Portugal, har däremot lägst kanalisering. Det kan också konstateras att samtliga länder med skattesatser över 20 procent har en kanalisering som understiger 80 procent.

Figur 6 Kanalisering och skattesats i sex länder, 2015

Not: Skattesats gäller som procent av nettoomsättning. För Frankrike och Portugal har skattesatsen räknats om från skattesats baserat på bruttoomsättning till nettoomsättning.

Källa: Se bilaga A.3, Tabell A.1.

Av resultaten framgår vidare att det inte endast är skattesatsen som påverkar kanaliseringen. Italien och Danmark har en skattesats på 20 procent, men en kanalisering på 80 respektive 88 procent.

Även om det statistiska underlaget är begränsat, så pekar det entydigt på ett negativt samband mellan skattesats och kanalisering. Slutsatsen av analysen ovan blir därför att högre skattesatser i ett licenssystem innebär en lägre kanalisering. Vad gäller nivåer konstateras att i ett licenssystem med en skattesats över 20 procent kommer sannolikt inte en kanalisering på 80 procent eller mer kunna nås. Kanaliseringen kan däremot inte förväntas öka nämnvärt vid skattesatser under 15 procent, vilket visas av Storbritannien.

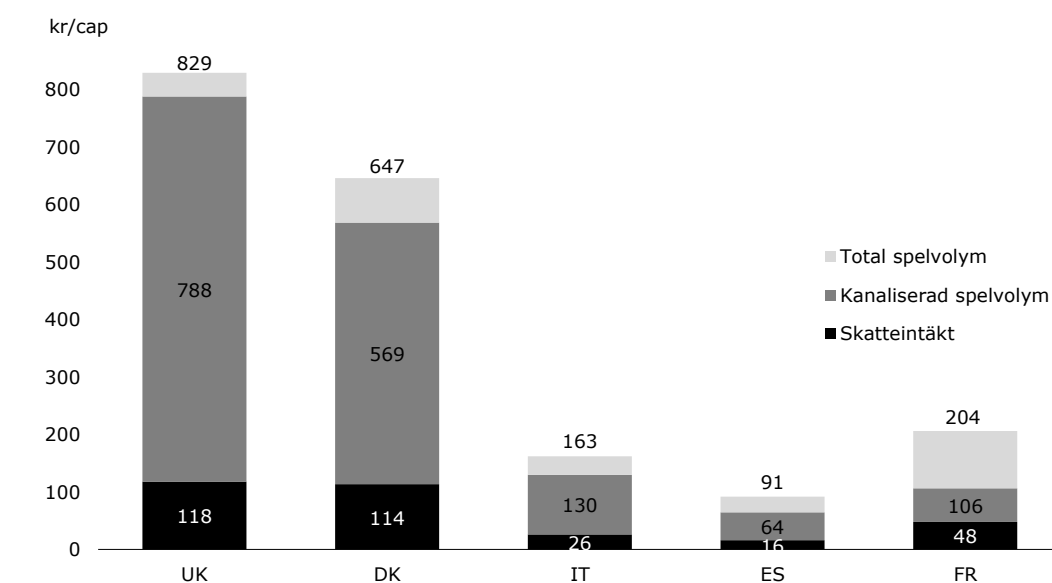
2.2 Hur påverkas skatteintäkterna av skattesatsen?

Vilka skatteintäkter som uppnås inom ett licenssystem beror inte bara på skattesatsen, utan även kanalisering och spelvolym.⁹ Samtidigt finns det ett inbördes förhållande mellan dessa tre variabler, där skattesatsen kan påverka kanalisering och spelvolym. För att undersöka hur skatteintäkter påverkas av skattesatsen, måste därför även hänsyn tas även till kanalisering och spelvolym.

⁹ Se Figur 3

Sett till totala skatteintäkter per capita så ligger Storbritannien och Danmark betydligt högre än övriga länder, se figur 7.¹⁰ Som framgår av figuren drivs detta av två orsaker: kanalisering och framförallt spelvolymen är högre än i andra länder. Även om Storbritannien och Danmark har lägre skattesatser än Spanien och Frankrike, så innebär en högre kanalisering och volym i dessa länder att skatteintäkterna per capita blir högre.

Figur 7 Totala spelvolymen (nettoomsättning) och skatteintäkter i fem länder, kr/cap., 2015

Not: Länderna är sorterade utefter skattesats, där Storbritannien har lägst skattesats och Frankrike högst skattesats.

Källa: Se bilaga A.3, Tabell A.1.

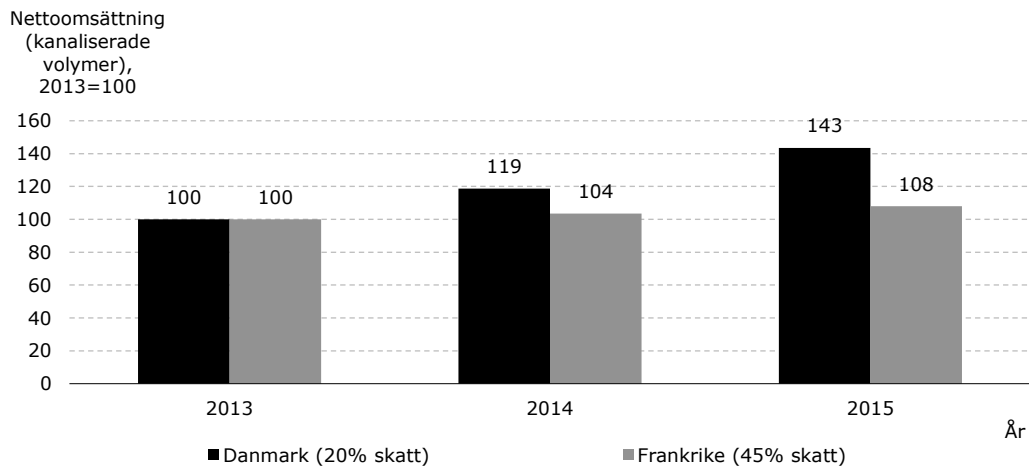
I figuren ovan framgår inget tydligt samband mellan skattesats och spelvolym. En jämförelse av Danmark och Italien visar att spelvolymerna skiljer sig betydligt, trots att skattesatsen är densamma i länderna. Vidare står Frankrike ut i den meningen att landet, trots högst skattesats, har en förhållandevis stor spelvolym.

Förhållandet mellan skattesats och spelvolym granskats därför närmare. Detta görs genom att jämföra utvecklingen i nettoomsättning (kanaliserad volym) över tid för Frankrike och Danmark, se figur 8.¹¹ Serierna har rensats för eventuella effekter till följd av en förändrad kanalisering över tid. Av figuren framgår att Danmarks nettoomsättning ökade med drygt 40 procent 2013-2015, medan Frankrikes ökade med 8 procent.

¹⁰ För Portugal har det inte varit möjligt att ta fram tillförlitlig data över dessa variabler.

¹¹ Dessa två länder bedöms ha mest tillförlitlig och jämförbar data över tid.

Figur 8 Nettoomsättning (kanaliserade volymer) för Frankrike och Danmark, 2013-2015

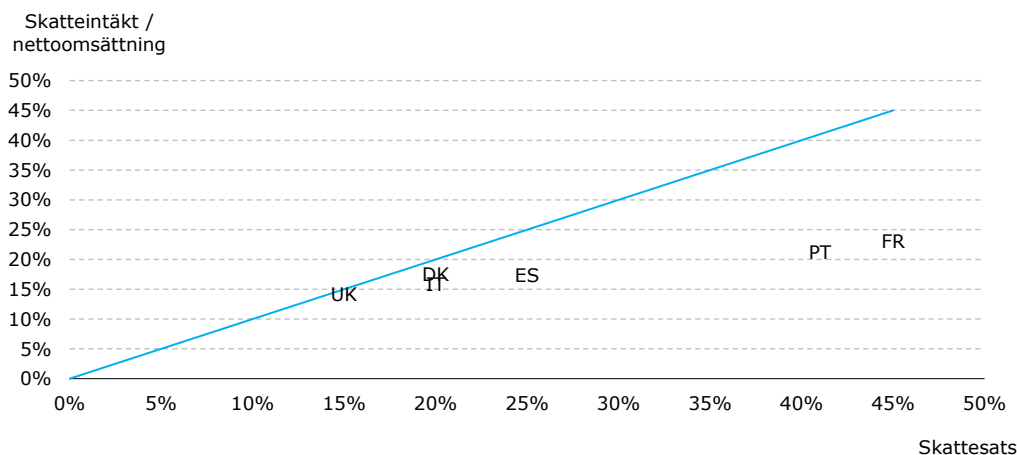
Not: Se bilaga A.3, Tabell A.12, för hur beräkningar genomförts.

Källa: Copenhagen Economics baserat på H2 och operatörer, Danske Spillemyndigheden och ARJEL.

Resultaten ovan tyder på att skattesats kan förväntas påverka spelvolymerna negativt. Danmark, med mindre än hälften av Frankrikes skattesats, har en tillväxt i spelvolym som är ungefär fem gånger högre.

Ett sätt att ta hänsyn till hur kanaliseringen påverkar skatteintäkter är att se till skatteintäkterna som andel av de totala spelvolymerna (både kanaliserade och icke-kanaliserade volymer), se figur 9. Av figuren framgår att en ökad skattesats leder till lägre kanalisering och därmed att skatteintäktens andel av spelvolymerna inte påverkas nämnvärt när skattesatsen ökar. Länder med högre skattesatser ligger längre från den blåa linjen i figuren, som visar vad skatteintäkten hade varit under antagandet att skattesatsen inte påverkar kanaliseringen. Detta visar att när skattesatsen ökar så väljer fler konsumenter att spela på spelbolag utanför licenssystemet, vilket reducerar skatteintäkterna.

Figur 9 Skatteintäkter som andel av total nettoomsättning, 2015

Not: Den blåa linjen visar ett 1:1 förhållande mellan de båda variablerna.

Källa: Se bilaga A.3, Tabell A.1.

Denna effekt, att ökad skattesats inte leder till någon nämnvärd ökning av skatteintäkterna, verkar uppstå omkring 20 procent skattesats. I Spanien är skatteintäkten som andel av spelvolymen *densamma* som i Danmark, trots en skattesats som är 25 procent *högre*.¹² I Frankrike är skattesatsen 125 procent högre än i Danmark, medan skatteintäkten som andel av spelvolymen endast är ungefär 30 procent högre.¹³

Trots att analyserna ovan är föremål för viss osäkerhet finner vi sammantaget inget direkt stöd för att skatteintäkterna ökar ytterligare när skattesatsen höjs över 20 procent. Länderna med högst skatteintäkt per capita har skattesatser på 15 respektive 20 procent. Vidare förefaller högre skattesatser påverka spelvolymerna negativt. Högre skattesatser innebär också att kanaliseringen sjunker, vilket reducerar den beskattningsbara andelen av spelvolymerna. Konsekvensen av båda dessa effekter är att skatteintäkterna minskar.

¹² Danmark har 20% skattesats och Spanien har 25%. $25\%/20\%-1=25\%$. Skatteintäkt/nettoomsättning är 18% i båda länderna

¹³ Danmark har 20% skattesats och Frankrike 45%. $45\%/20\%-1=125\%$. Skatteintäkt/nettoomsättning är 18% i Danmark och 24% i Frankrike. $24\%/18\%-1=33\%$

Kapitel 3

Vad kan vi lära av svenska marknadsförhållanden?

En jämförelse av andra länder kan ge en indikation om vilken skattesats som bör sättas i ett svenskt licenssystem. En mer precis analys måste dock även ta hänsyn till de specifika marknadsförhållandena för Sverige. I detta kapitel undersöks därför hur svenska spelbolag och svenska konsumenter kan förväntas agera vid införandet av ett licenssystem.

Resultaten bygger på analyser av en konsumentenkat utförd av Ipsos under sommaren 2016, en enkät till BOS medlemmar utförd under sommaren 2016, samt ett antal djupintervjuer med BOS styrelsemedlemmar under våren/sommaren 2016.¹⁴

3.1 Vad kan vi lära av svenska spelbolag?

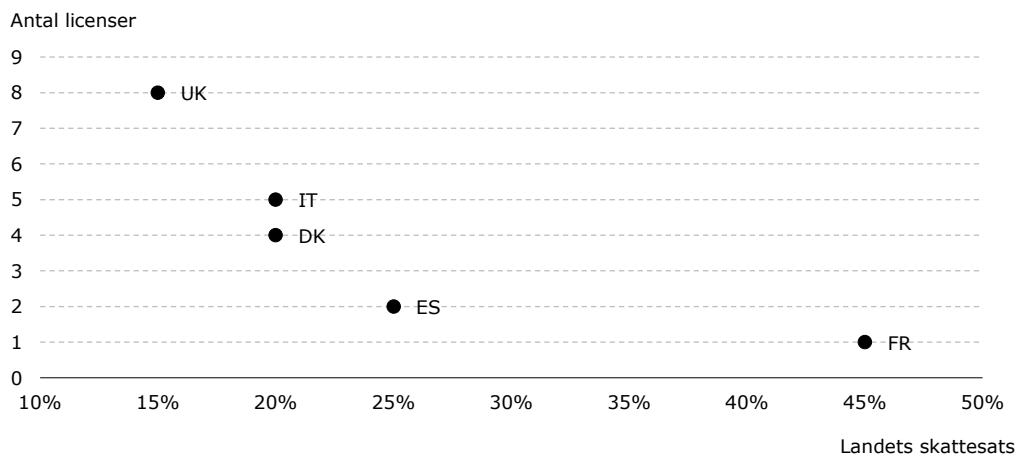
I ett licenssystem med en skattesats över 20 procent förväntas att något eller flera av de större spelbolagen som är verksamma i Sverige inte väljer att skaffa en licens i landet. Konsekvensen är att skattesatser över 20 procent leder till låg kanalisering, och att skatteintäkterna riskerar att bli låga. Vid 15 procent skattesats bedöms större delen av de spelbolag som är verksamma i Sverige gå med. Konsekvensen är att kanaliseringen kan förväntas uppgå till uppemot 90 procent och eventuellt högre.

¹⁴ Se en mer detaljerad beskrivning av det empiriska underlaget i bilaga A.1-A.2.

Vid vilka skattesatser väljer spelbolag att gå med i ett svenskt licenssystem?

I enkäten till BOS medlemmar framgår att spelbolag främst har licenser i länder med skattesatser på 15 till 20 procent, se figur 10. Av de tillfrågade spelbolagen har samtliga en licens i Storbritannien (åtta av åtta). Ungefär hälften av spelbolagen har en licens i Danmark och/eller Italien, och endast ett av spelbolagen har en licens i Frankrike. De spelbolag som besvarat enkäten är företrädesvis större spelbolag som är medlemmar i BOS och börsnoterade.

Figur 10 Länder som BOS medlemmar har licens i 1 jan 2016

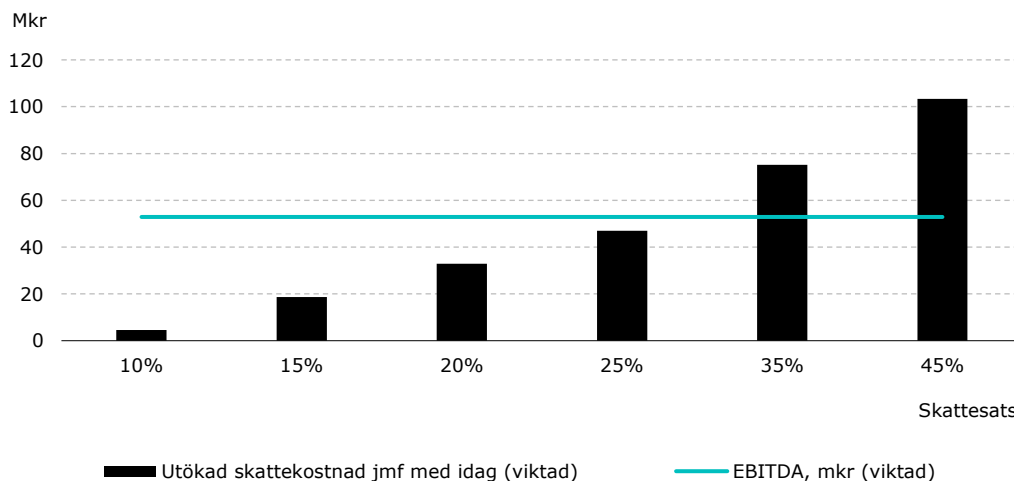
Not: n=8. Frågan var: "I vilka länder hade ditt spelbolag (eller andra spelbolag som ingår i samma företags-grupp som ditt spelbolag) inhemska licenser 1 januari 2016?" Spelbolagen har även licenser i andra länder än de som inkluderats här.

Källa: Copenhagen Economics enkätundersökning till BOS medlemmar.

Enligt de intervjuer som genomförts med BOS styrelsemedlemmar är det viktigt att samtliga av de större spelbolagen går med i ett licenssystem. Om något av de större spelbolagen väljer att stå utanför konkurrerar inte dessa på lika villkor, och de spelbolag som går med får en konkurrensnackdel.

En ökad skattesats jämfört med dagsläget kommer påverka spelbolagens marginaler betydligt, se figur 11. Vid exempelvis en skattesats på 20 procent ökar det genomsnittliga spelbolagets skattekostnader med 33 mkr, vilket utgör ungefär två tredjedelar av det genomsnittliga spelbolagets marginal, 53 mkr. Sett till den genomsnittliga marginal spelbolagen har *idag* innebär en skatt över 25 procent att skattekostnaderna ökar så pass att marginalen blir negativ. Konsekvensen är att spelbolagen kommer behöva öka sina marginaler för att hantera en ökad skattekostnad.

Figur 11 Utökade skattekostnader vid olika skattesatser och spelbolagens marginal, genomsnitt, 2015

Not: Viktning görs baserat på spelbolagens nettoomsättning i mkr. De spelbolag som ingår i beräkningen är Unibet, Mr Green, LeoVegas, Betsson, Cherry, Betfair, Ladbrokes, William Hill och Bwin. Se bilaga A.4 för detaljer

Källa: Spelbolagens årsredovisningar 2015 och Ipsos konsumentenkät

Möjligheterna för spelbolagen att kompensera för den ökade skattekostnaden bedöms som begränsad vid skattesatser över 15 procent. För att bibehålla marginalen vid högre skattesatser behöver spelbolagen antingen sänka sina kostnader, eller övervältra de ökade skattekostnaderna i sitt erbjudande till konsumenterna genom att höja priset.¹⁵

Från intervjuerna med BOS styrelsemedlemmar framgår att flera av dessa redan påbörjat ett kostnadseffektiviseringsarbete för att kunna hantera en ökad skattekostnad. Av Figur 11 framgår dock att betydande effektiviseringar krävs redan vid låga skattesatser.

Möjligheten att övervältra skattekostnaderna begränsas ju högre skattesatsen är. Anledningen är att högre skattesatser innebär en lägre kanalisering och därmed att konsumenter

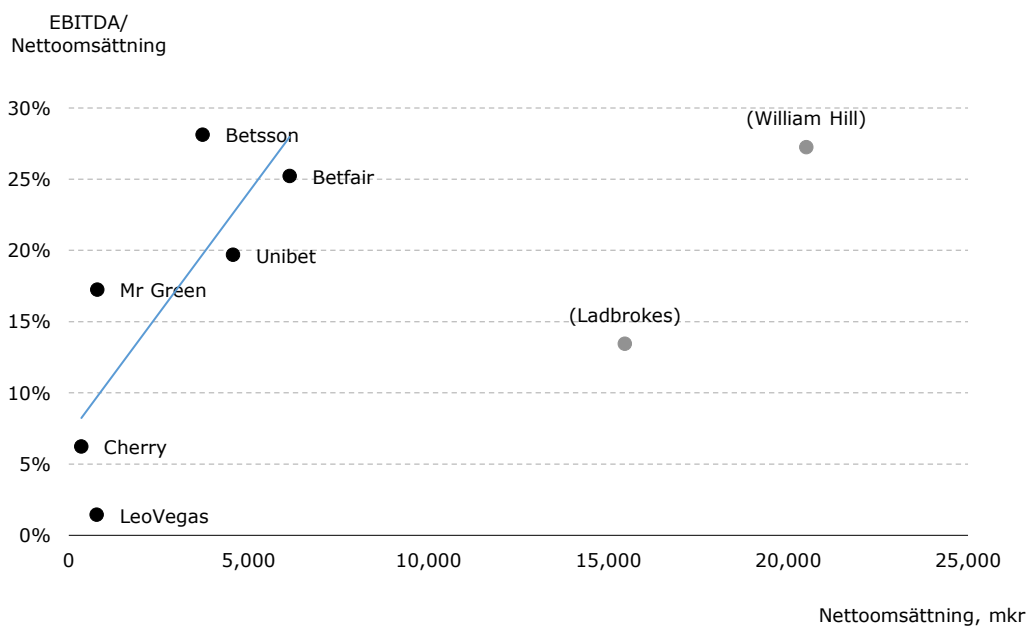
¹⁵ Därtill kan anslutningen till ett licenssystem också förväntas ge spelbolagen vissa fördelar som kan öka marginalen något. Från intervjuerna och enkäten till BOS medlemmar framgår att det framförallt är förbättrade möjligheter till marknadsföring som ses som en fördel. Ökad marknadsföring ökar efterfrågan och därmed marginalen för ett vinstmaximerande spelbolag.

i större utsträckning väljer att spela på spelbolag utanför licenssystemet, vilka inte behöver höja priset.

Konsekvensen är att spelbolag redan vid skattesatser på 15 till 20 procent har svårt att hantera skattekostnaden utan betydande minskningar i marginalen. Det innebär att incitament att ingå i licenssystemet minskar, då lönsamheten försämras betydligt.

Mindre spelbolag tenderar att ha lägre marginaler än större spelbolag, se figur 12.¹⁶ När spelbolag har en lägre marginal har de också mindre utrymme att hantera ökade skattekostnader innan lönsamheten blir låg eller till och med negativ. Större spelbolag är således bättre rustade för en ökad skattekostnad.

Figur 12 Spelbolagens marginaler och nettoomsättning, 2015

Not: Regressionslinje baseras på samtliga observation exklusive Ladbrokes och William Hill. William Hill och Ladbrokes erbjuder även fysiska spel om pengar. Därmed har spelbolagen en annan kostnadsstruktur, då de exv. behöver bekosta lokaler och personal för att bedriva fysiskt spel.

Källa: Spelbolagens årsredovisningar 2015.

¹⁶ William Hill och Ladbrokes avviker från övriga spelbolag i det att marginalen är förhållandevis låg sett till deras nettoomsättning. En förklaring till detta är att de även erbjuder fysiska spel om pengar. Konsekvensen är att spelbolagen har en annan kostnadsstruktur, då de exv. behöver bekosta lokaler och personal för att bedriva fysiskt spel.

Sammantaget finner vi att skattesatser över 20 procent innebär en betydande risk för att större spelbolag väljer att stå utanför systemet. Mindre spelbolag kan först förväntas gå med i någon större utsträckning vid skattesatser på som mest 20 procent, då högre skattesatser innebär låga eller till och med negativa marginaler. Vissa av de mindre spelbolagen kommer inte ha något alternativ än att stå utanför också vid 15 procent, även om denna andel av spelbolag bedöms som mindre.

Vilka spelbolag är viktiga att få med i ett svenskt licenssystem?

För att kunna uppnå hög kanalisering och goda skatteintäkter i ett svenskt licenssystem måste en tillräckligt stor andel av spelbolag verksamma på den svenska marknaden gå med. Vilka spelbolag som går med beror på vilken skattesats som sätts, men även på hur benägna spelbolagen är att överhuvudtaget skaffa en licens i Sverige.

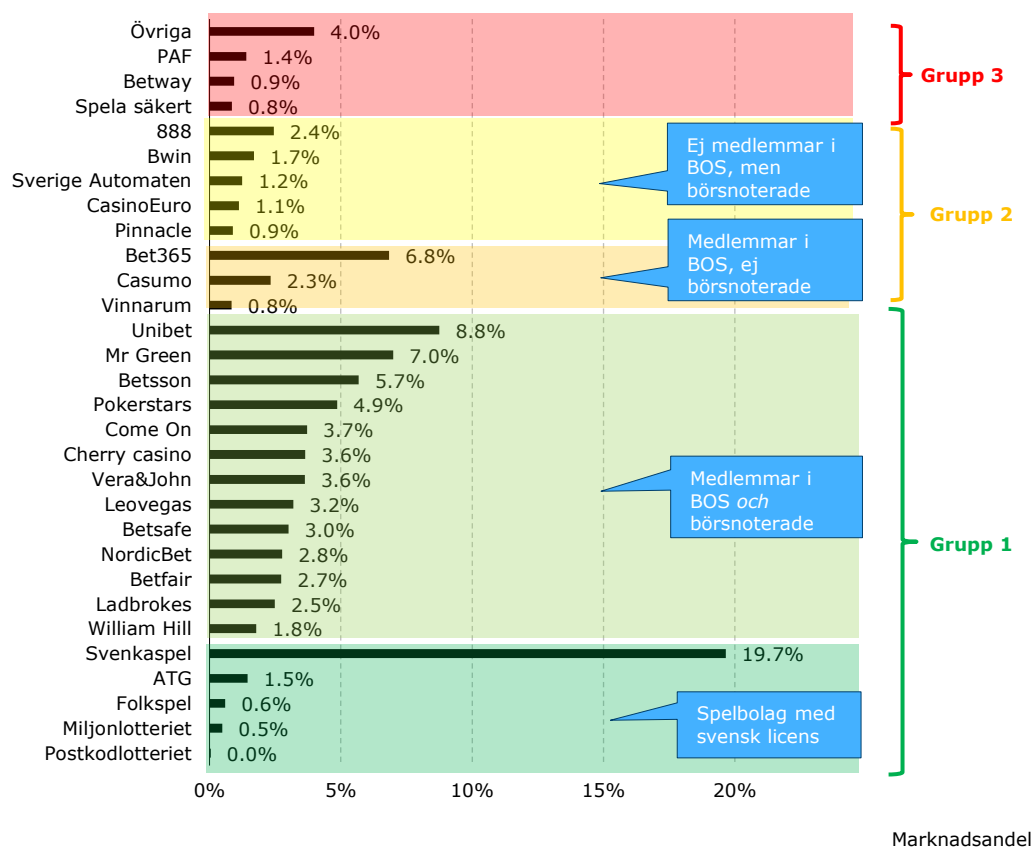
Vi bedömer att spelbolag som är aktiva på den svenska marknaden kan delas in i tre grupper, utefter hur benägen man är att ingå i ett svenskt licenssystem.¹⁷ Den första gruppen bedöms som mest benägen att ingå i ett licenssystem och den tredje gruppen som minst benägen.

- Grupp 1:
 - Spelbolag med svensk licens idag (statligt ägda/styrda samt välgörenhetsspel)
 - Spelbolag som är medlemmar i BOS *och* börsnoterade
- Grupp 2:
 - Spelbolag som är medlemmar i BOS *eller* börsnoterade
- Grupp 3:
 - Övriga spelbolag (varken svensk licens idag, medlemmar i BOS, eller börsnoterade)

Utifrån Ipsos konsumentenkät har spelbolagen delats in efter dessa tre grupper givet var respondenterna spelar, och marknadsandelar för de olika grupperna har uppskattats, se figur 13. Totalt har de respondenter som besvarat enkäten angett att de spelar på 61 olika spelbolag. Svenska Spel är det överlägset största spelbolaget, med en marknadsandel på 20 procent. Marknadstvåan Unibet är knappt hälften så stor, med cirka nio procent marknadsandel. Flera spelbolag har relativt små marknadsandelar, mellan en till två procent.

¹⁷ De statligt ägda/styrda spelbolagen, är endast verksamma på den svenska marknaden. Därtill innebär det statliga ägarskapet att spelbolagen kan förväntas ingå i ett licenssystem. Likadant kan spelbolag som redan idag har en svensk licens och sin huvudsakliga verksamhet i Sverige, förväntas ingå i ett licenssystem. BOS verkar för införandet av ett licenssystem i Sverige. Medlemskap i BOS tyder därför på att spelbolaget i fråga har en explicit vilja att ingå i ett licenssystem. Börsnoterade spelbolag har ofta institutionella ägare, som exempelvis pensionsstiftelser. Dessa ägare kan antas vilja ingå i ett licenssystem för att undvika den osäkerhet det kan innebära att stå utanför. Vidare har de börsnoterade medlemmar hos BOS som intervjuats angett att börsnoterade spelbolag är benägna att gå med i ett licenssystem.

Figur 13 Uppskattade marknadsandelar (bruttoomsättning) för onlinespel och gruppering av svenska spelbolag, 2016

Not: n=1 014. Marknadsandelar baseras på respondenters angivna spelvolym fördelat över de spelbolag man uppger att man spelar på, det vill säga bruttoomsättning. ComeOn ägs av Cherry. Cherry är börsnoterat och därför kategoriseras båda spelbolag som börsnoterade. NordicBet och Betsafe ägs av Betsson och därför kategoriseras samtliga tre spelbolag som medlemmar i BOS. I Unibets marknadsandel ingår även MariaBingo, då det ägs av Unibet. I Vinnarums marknadsandel ingår även Bertil Bingo, då båda spelbolag ägs av Bonnier. Postkodlotteriets marknadsandel har beräknats till 0,04%.

Källa: Copenhagen Economics, baserat på Ipsos konsumentundersökning.

Storleksfördelningen på spelbolagen inom de olika grupperna framgår av tabell 1. Grupp 1 är den största och täcker tre fjärdedelar av marknaden. Storleksmässigt finns det dock en betydande spridning inom grupperna. Både i grupp 1 och grupp 2 har de minsta spelbolagen en marknadsandel på ungefär en procent. Grupp 3 innehåller betydligt fler och mindre spelbolag än övriga.

Tabell 1 Indelning av svenska spelbolag

Grupp	Antal	Marknadsandel (genomsnitt)
1. Svensk licens idag, Medlemmar i BOS och börsnoterade	18	75% (4,2%)
2. Medlemmar i BOS eller börsnoterade	8	17% (2,2%)
3. Övriga spelbolag	35	7% (0,2%)
Totalt	61	100%

Not: Marknadsandel beräknas utifrån bruttoomsättning.

Källa: Figur 13.

Kanaliseringen beräknas bli 75 procent om endast spelbolagen i grupp 1 går med, enligt tabellen ovan. För att nå en kanalisering över 80 procent måste även spelbolagen i grupp 2 börja gå med. För att nå kanaliseringsgrader uppemot 90 procent måste i princip samtliga i grupp 2 gå med. Grupp 3 innehåller ett stort antal mycket små spelbolag. Om kanaliseringen ska nå 95 procent eller mer behöver även många av dessa spelbolag gå med i licenssystemet.¹⁸

För att uppnå ett licenssystem med såväl hög kanalisering som goda skatteintäkter är det därför viktigt att spelbolag inom grupp 2 går med. Om flertalet av dessa spelbolag väljer att stå utanför kommer kanalisering och således även skatteintäkterna bli låga. Spelbolagen inom denna grupp är överlag små och har en genomsnittlig marknadsandel på 2,2 procent, vilket är ungefär hälften av den genomsnittliga marknadsandelen i grupp 1. Vi bedömer att spelbolag i grupp 2 är något mindre benägna att gå med i ett licenssystem än spelbolagen i grupp 1.

Resultaten talar för att skattesatsen inte borde sättas högre än 20 procent, då det riskerar att vissa spelbolag i grupp 1, framförallt de mindre, väljer att stå utanför och att större delen av spelbolagen i grupp 2 står utanför. Vid skattesatser närmare 15 procent kommer sannolikt större delen av grupp 2 gå med och möjligen vissa i grupp 3.

3.2 Vad kan vi lära av svenska konsumenter?

Vid en skattesats över 20 procent förväntas konsumenter som spelar på de spelbolag som väljer att skaffa en licens i Sverige att minska sina spelvolymen på dessa. Minskningen sker antingen genom att konsumenterna ökar sina spelvolymen på de spelbolag som står utanför, eller minskar sitt totala spelande. Konsekvensen är att kanalisering och framförallt skatteintäkterna sjunker. Vid en skattesats på 15 procent bedöms substitutionen till spelbolag utanför licenssystem vara begränsad.

¹⁸ Notera att marknadsandelar och därmed kanalisering i detta fall beräknas som andelar av bruttoomsättning. I den mån spelbolag har olika återbetalningsgrader kan marknadsandelarna skilja sig åt om nettoomsättning används istället. Vår bedömning är att återbetalningsgraden är snarlik mellan de olika spelbolagen. Detta grundar sig på en jämförelse av odds för ett antal sportevenemang hos ett antal olika spelbolag, både statligt ägda och börsnoterade. Jämförelsen visar att återbetalningsgraderna varierade mellan 91-94 procent hos dessa spelbolag.

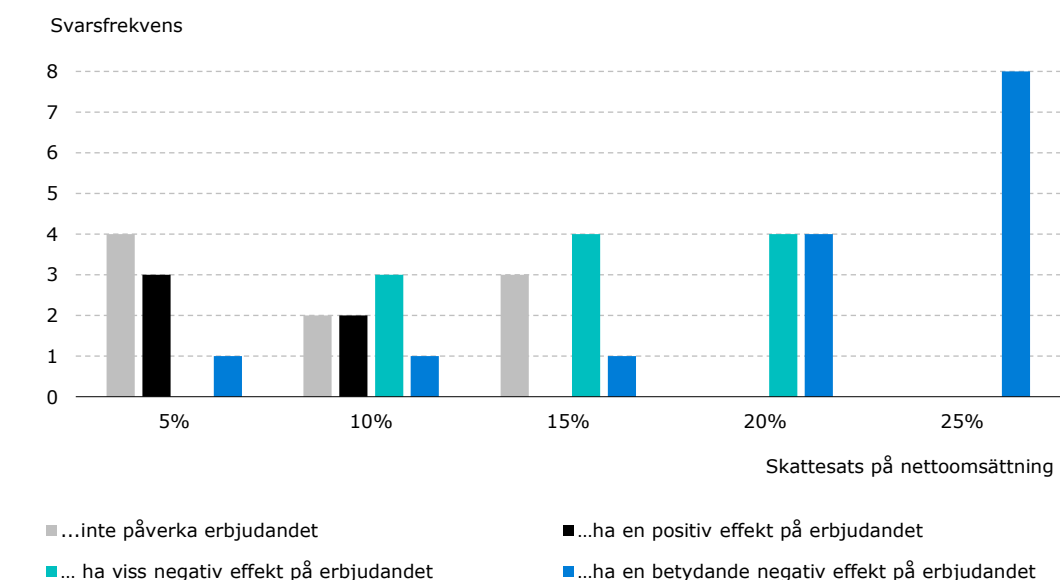
Hur påverkar skattesatsen svensklicensierade spelbolags erbjudande?

En skatt på nettoomsättning kan liknas vid en *ad valorem*-skatt. Denna typ av skatt kännetecknas av att den påverkar företagets marginalkostnad för att producera ytterligare enheter, i detta fall ytterligare spelvolym. När skattesatsen ökar blir företaget därför tvungen att kompensera för den ökade kostnaden genom att höja priset.¹⁹

Som framgick ovan så innebär redan skattesatser på 15 till 20 procent att spelbolagens marginaler påverkas negativt, framförallt de mindre. Spelbolag som väljer att gå med i licenssystemet vid dessa skattesatser kan därmed behöva öka priset eller försämra kvaliteten på sina tjänster för att kompensera för den ökade skattekostnaden. Detta påverkar de licensierade spelbolagens konkurrenskraft jämfört med de spelbolag som står utanför systemet.

Att skattesatser på 20 procent eller mer påverkar spelbolagens pris och/eller kvalitet stöds av enkäten till BOS medlemmar. Samtliga svarande anger att skattesatser på 20 procent och över kommer ha en viss eller betydligt negativ effekt på det egna erbjudandet, se figur 14.

**Figur 14 Hur kommer skattesatsen i ett svenskt licenssystem påverka ditt spelbolags erbjudande till svenska konsumenter?
Det kommer...**

Not: n=8. Frågan var: "Förutsatt att ditt spelbolag tilldelas en licens i Sverige, hur kommer följande skattesatser i licenssystemet påverka ditt spelbolags erbjudande (exv. odds, återbetalningsnivå, spelupplevelse, kundtjänst etc.) till svenska kunder, jämfört med idag?"

Källa: Copenhagen Economics enkät till BOS medlemmar.

¹⁹ Philander, K.,S., 2013, A Normative Analysis of Gambling Tax Policy, UNLV Gaming Research & Review Journal, Volume 17 Issue 2.

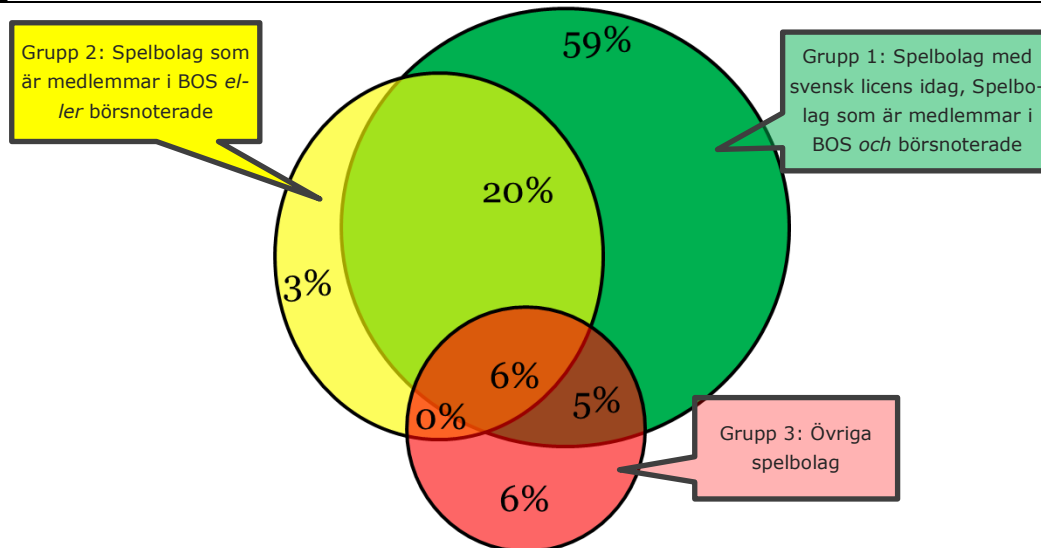
Sammanfattningsvis tyder ovanstående resultat på att spelbolagen inom licenssystemet riskerar att bli mindre konkurrenskraftiga än de spelbolag som står utanför licenssystemet. Denna effekt kan förväntas uppstå redan vid skattesatser på 15 procent och stiger därefter.

I vilken utsträckning kommer konsumenter att följa med de licensierade spelbolagen?

Ökade skattesatser innebär att spelbolagen inom licenssystemet kan bli mindre konkurrenskraftiga relativt spelbolag utanför. Konsekvensen är att konsumenter väljer att spela mindre på de licensierade spelbolagen, antingen genom att minska den totala spelvolymen eller genom att substituera till spelbolag utanför.

En betydande andel av konsumenterna, 32 procent²⁰, uppger att de spelar på spelbolag inom flera olika grupper, se figur 15. Överlappningen är störst mellan grupp 1 och 2, där 20 procent av konsumenterna placerar sig. Ungefär 6 procent spelar på spelbolag inom samtliga tre grupper. Närmare 70 procent spelar endast på spelbolag inom en grupp, företrädesvis inom grupp 1.

Figur 15 Konsumentöverlappning mellan spelbolag i olika grupper

Not: n=963. Procentandelarna anger andelen av samtliga respondenter som befinner sig inom respektive område i diagrammet. Notera att summan inte blir exakt 100%, vilket beror på avrundning.

Källa: Copenhagen Economics baserat på Ipsos konsumentundersökning

²⁰ 20%+6%+5%. Notera avrundning

Spelbolag i olika grupper är utbytbara från konsumenternas perspektiv, och utgör därmed substitut till varandra. Ungefär 8 av 10 uppger att de idag spelar mest på ett spelbolag inom grupp 1 och ungefär en fjärdedel av dessa (21 procent av 80 procent) anger att de skulle välja ett spelbolag i någon av de andra grupperna om det föredragna spelbolaget inte fanns, se tabell 2.

Tabell 2 Vilket spelbolag skulle du välja om du inte kunde spela på det spelbolag du spelar mest på idag?

		Spelbolag som jag skulle välja om det jag spelar mest på inte fanns				Totalt
		Grupp 1	Grupp 2	Grupp 3	Ingen	
Spelbolag som jag spelar mest på idag	Grupp 1	37%	14%	7%	21%	80%
	Grupp 2	8%	2%	0%	1%	11%
	Grupp 3	5%	1%	1%	3%	10%
Totalt		50%	17%	8%	25%	100%

Not: n=955. Frågorna var: *Vilken av följande online-spelsidor spelar du mest på?* och *Om den spelsida som du spelar mest på idag inte fanns, vilken online-spelsida skulle du istället spela på?*

Källa: Copenhagen Economics baserat på Ipsos konsumentenkat.

Totalt skulle över en tredjedel av respondenterna, 36 procent²¹, välja ett spelbolag i en annan grupp än den där det spelbolag de spelar mest på idag finns. En fjärdedel av konsumenterna, företrädesvis de i grupp 1, uppger att de inte skulle spela på något annat spelbolag än det de spelar mest på idag.

Sammantaget tyder detta på att en väsentlig andel av konsumenterna är villiga att substituera mellan spelbolag inom olika grupper. Vid skattesatser över 20 procent förväntas därför en betydande substitution ske från de spelbolag som går med i licenssystemet. Detta beror på två samverkande faktorer.

För det *första*, förväntas att färre spelbolag gå med och de som går med blir mindre konkurrenskraftiga. För det *andra*, ser många konsumenter spelbolag som står utanför systemet som möjliga substitut till spelbolagen innanför. Konsekvensen är att konsumenter minskar sitt spelande på spelbolagen inom licenssystemet, antingen till förmån för spelbolag utanför som får ökade spelvolym, eller genom att minska sitt totala spelande. Resultatet är i båda fallen att kanalisering, men framförallt skatteintäkter, sjunker.

²¹ 14%+7%+8%+0%+5%+1%. Notera avrundning.

Bilaga A

Beskrivning av empiri som samlats in inom ramen för uppdraget

Inom ramen för detta uppdrag samlades empiri och fakta in från ett antal olika källor. Dessa redovisas nedan.

A.1 Djupintervjuer och enkät till Branschföreningen för Onlinespels medlemmar

Under sommaren 2016 genomfördes djupintervjuer med fyra av fem av BOS dåvarande styrelsemedlemmar: Mr Green (17 juni), Unibet (17 juni), Betsson (20 juni), PAF (30 juni).

En enkät skickades också ut till de medlemmar hos BOS som är operatörer (det vill säga anordnar spel). Enkäten innehöll sju frågor avseende operatörernas licenser i andra länder, kostnader med att ingå i ett licenssystem, samt vilka fördelar en svensk licens innebär. En svensk- och en engelskspråkig version av enkäten skickades via mail till representeranter för respektive speloperatör.

Enkäten skickades den 11 juli 2016 till totalt 15 medlemmar. Därefter skickades ett antal påminnelser under sommaren för att öka svarsfrekvensen. Det sista svaret inkom 22 augusti 2016. Totalt besvarade åtta operatörer enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 53 procent.

A.2 Ipsos konsumentenkät

Ipsos utförde under sommaren en konsumentenkät på uppdrag av Copenhagen Economics.

Konsumentenkäten genomfördes med Ipsos webb-panel. Målgruppen var svenskar +18 år som spelar spel online där man kan vinna pengar minst en gång per kvartal. Enkäten innehöll totalt 12 frågor och behandlade respondentens spelvanor online. Konsumentenkäten öppnades den 14 juli 2016 och stängdes den 26 juli 2016. Konsumentenkäten besvarades av 1 014 respondenter.

A.3 Kanalisering, spelvolym och skatteintäkter – beräkningar och data

Tabell A.1 Nyckelstatistik, 2015

Land	Skattesats	Kanali- sering	Nettoomsättning per capita (kr)			Skatteintäkter		Skatte- intäkt / total netto- omsätt- ning●
			Total*	Kanaliserad	Icke- kanaliserad	Total (mkr)	Per capita (kr)†	
Stor- britannien	15%	95%	829	788	41	7 667	118	14%
Danmark	20%	88%	647	569	78	644	114	18%
Italien	20%	80%	163	130	33	1 575	26	16%
Spanien	25%	70%	91	64	27	747	16	18%
Portugal	41%“	52%						21%‡
Frankrike	45%“	52%	204	106	98	3 182	48	24%

Not: “ Omvandlat från skatteuttag på brutto- till nettoomsättning, se Tabell A.6 (Frankrike) samt Tabell A.9 (Portugal).

* Total nettoomsättning per cap. = Kanaliserad nettoomsättning per cap./Kanisering.

† Skattesats* Kanaliserade nettoomsättning per cap.

‡ Kanalisering*Skattesats, vilket är en approximation av Skatteintäkt / total netto-
omsättning

● Skatteintäkterna per cap/Total nettoomsättning per cap.

Källa: Skattesatserna är hämtade ifrån: Storbritannien – https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/229993/remote_gambling_summary_of_responses.pdf; Danmark – <https://spillemyndigheden.dk/sites/default/files/Draft%20for%20the%20Act%20of%20gambling.pdf>; Italien – <http://www.lotteriinspektionen.se/Documents/Externa%20dokument/Spelmarknadensutveckling2013.pdf>; Spanien – <http://www.dgojuego.minhap.gob.es/en/normas-vigor>; Portugal – http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=2340&tabela=leis&nversao=; Frankrike – <https://www.service-public.fr/professionnels-entreprises/vosdroits/F1279>.

Kanaliseringsgraderna för alla länder förutom Frankrike och Storbritannien är hämtade ifrån European Gaming & Betting Commission <http://www.egba.eu/facts-and-figures/interactive-map/>. Frankrikes kanaliseringsgrad är framräknad i Tabell A.6, baserade på uppgifter ifrån <http://www.arjel.fr/IMG/pdf/2016T1.pdf>. Storbritanniens kanaliseringsgrad är uppgifter ifrån H2 och operatörer samt Joakim Rönngren, tid. komm.direktör Lotteriinspektionen (<http://bos.nu/tag/joakim-ronnberg/>).

De kanaliserade nettoomsättningarna baseras på faktiska uppgifter och är hämtade ifrån: Storbritannien (Tabell A.3) – Den brittiska spelmyndigheten, The Gambling Commission: <http://www.gamblingcommission.gov.uk/Gambling-data-analysis/statistics/Industry-statistics.aspx>; Danmark (Tabell A.5) – Danish Online Gambling Association, DOGA: <http://doga.squarespace.com/market-numbers-2015>; Spanien (Tabell A.4) – Den spanska myndigheten för spelande, Dirección General de Ordenación del Juego: <http://www.dgojuego.minhap.gob.es/en/descarga-datos-mercado-juego-online>; Frankrike (Tabell A.6) – <http://www.arjel.fr/IMG/pdf/2016T1.pdf>. Italiens (Tabell A.8) icke-kanaliserade nettoomsättning är hämtad ifrån European Gaming & Betting Commission, <http://www.egba.eu/facts-and-figures/interactive-map/>.

Siffrorna har dividerats med populationsstatistik från Eurostat för att erhålla per capita-uppgifter (Tabell A.10), <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>.

Tabell A.2 Kanaliserad nettoomsättning, total och per capita, 2015

	Kanaliserad nettoomsättning (mkr)	Kanaliserad nettoomsättning / capita (kr)
Spanien	2 989	64
Danmark	3 218	569
Frankrike	7 070	106
Storbritannien	51 113	788
Italien	7 891	130

Källa: De kanaliserade nettoomsättningarna baseras på faktiska uppgifter och är hämtade ifrån: Storbritannien (Tabell A.3) – Den brittiska spelmyndigheten, The Gambling Commission: <http://www.gamblingcommission.gov.uk/Gambling-data-analysis/statistics/Industry-statistics.aspx>; Danmark (Tabell A.5) - Danish Online Gambling Association, DOGA: <http://doga.squarespace.com/market-numbers-2015>; Spanien (Tabell A.4) - Den spanska myndigheten för spelande, Dirección General de Ordenación del Juego: <http://www.dgojuego.minhap.gob.es/en/descarga-datos-mercado-juego-online>; Frankrike (Tabell A.6) - <http://www.arjel.fr/IMG/pdf/2016T1.pdf>. Italiens (Tabell A.8) icke-kanaliserade nettoomsättning är hämtad ifrån European Gaming & Betting Commission, <http://www.egba.eu/facts-and-figures/interactive-map/>.

Siffrorna har dividerats med populationsstatistik från Eurostat för att erhålla per capita-uppgifter (Tabell A.10), <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>.

Tabell A.3 Storbritanniens nettoomsättning, 2015

	Nov 2014 - Sep 2015, m£	2015, m£	2015 mkr
Remote betting, bingo and casino - 2014 Act Regulated	3 636*	3 967**	51 113***

Not: *) Denna siffra motsvarar 11 månader under *The Gambling (Licensing and Advertising) Act*, från 1 november 2014 till 30 september 2015, och representerar endast UK-kunder.

**) För att få på årsbasis så divideras 3 636 med 11 och multipliceras med 12.

***) Konverterat till kronor genom valutakursen i Tabell A.11.

Källa: Den brittiska spelmyndigheten, The Gambling Commission: <http://www.gamblingcommission.gov.uk/Gambling-data-analysis/statistics/Industry-statistics.aspx>, flik 1 – *Gambling Industry Data*. Valutakurserna (Tabell A.11) för konvertering är ifrån Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/exchange-rates/data/main-tables>.

Tabell A.4 Spaniens nettoomsättning, 2015

€m	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	2015, m€*	2015, mkr**
2015	24,5	26,2	26,8	20,4	19,4	23,4	22,0	30,4	31,7	30,8	27,1	36,8	320	2 989

Not: *) Månadsstatistiken har summerats till årlig data.
**) Konverterat till kronor genom valutakurserna i Tabell A.11.

Källa: Den spanska myndigheten för spelande, Dirección General de Ordenación del Juego, <http://www.dgojuego.minhap.gob.es/en/descarga-datos-mercado-juego-online>, i exceldokumentet - Gross gambling revenue per type of game (GGR), under kolumnen "Total". Valutakurserna (Tabell A.11) för konvertering är ifrån Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/exchange-rates/data/main-tables>.

Tabell A.5 Danmarks nettoomsättning, 2015

	2015
Betting Online, m€	166
Online Casino (incl. poker), m€	178
Totalt, m€	344
Totalt, mkr*	3 218

Not: *) Konverterat till svenska kronor genom valutakurserna i Tabell A.11.
Betting Online and Online Casino (incl. poker) är de spelformer som är licensierade online och finns summerade under "Online". Vi har exkluderat Betting land-based, Danske Spil lottery, Gaming machines and Land-based casino.

Källa: Danish Online Gambling Association, DOGA: <http://doga.squarespace.com/market-numbers-2015>. Valutakurserna (Tabell A.11) för konvertering är ifrån Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/exchange-rates/data/main-tables>.

Tabell A.6 Frankrikes kanaliserade nettoomsättning samt effektiv skattesats, €m

Vadhållning (Paris Sportifs)		2015
A	Bruttoomsättning	1 440
B	Nettoomsättning	270
C	Avgifter (exkl. moms)	134
D	Återbetalningsgrad (efter bonus)	82%
Hästkapplöpning (Paris Hippiques)		
F	Bruttoomsättning	1 016
G	Nettoomsättning	254
H	Avgifter (exkl. moms)	134
Poker (Poker)		
I	Bruttoomsättning	3 729
J	Nettoomsättning cash games	101
K	Nettoomsättning turneringar	131
L	Avgifter (exkl. moms)	74
M	Total nettoomsättning, m€*	756
N	Total nettoomsättning, mkr**	7 070
O	Skatteintäkter	342
P	Effektiv skatt på nettoomsättning	45%
Q*	Skatteintäkter mSEK	3 200
R*	Skatteintäkter / capita (SEK)	48

Not: Ur den ursprungliga data har vi exkluderat "Bonus" samt "Återbetalningsgrad".
 $M = B + G + J + K$
 $N = M * \text{Valutakurs (Tabell A.12)}$
 $O = (C + H + L)$
 $P = O / M$
 $Q = O * \text{Valutakurs (Tabell A.12)}$
 $R = Q / \text{Population (Tabell A.11)}$
 *) Dessa poster är alternativa, men snarlika, estimat för skatteintäkter än de som används i Tabell A.1 (som baseras på den kanaliserade nettoomsättningen).
 Källa: Den franska myndigheten för onlinespel, ARJEL: <http://www.arjel.fr/IMG/pdf/2016T1.pdf>; Vadhållning: s.6; Hästkapplöpning: s.16; Poker: s.20.

Enligt EGBA så inkluderas inte online-casino i den beräkning av kanalisering för Frankrike som anges på EGBAs hemsida. Konsekvensen är att de icke-kanaliserade spelvolymerna blir lägre (då det inte är möjligt att få en licens för online-casino i Frankrike) och därmed att kanaliseringen överdrivs. En uppskattning har därför gjorts av hur stor marknaden för online-casino är i Frankrike och vad kanaliseringen blir när online-casino inkluderas i beräkningen. Vi finner att kanaliseringsgraden blir 52 procent, se tabell nedan.

Tabell A.7 Frankrikes kanaliseringsgrad

	2015
A Antal aktiva spelare licenssystem	1 276 000
B Nettoomsättning, 2015, m€	756
C Nettoomsättning, 2015, €/aktiv	592
D Antal aktiva online-casino spelare	700 000
E Nettoomsättning, 2015, €/aktiva online-casino spelare	414 733 542
F Nettoomsättning, 2015, m€/aktiva online-casino spelare	415
G Kanalisering, FR (enligt EGBA interaktiva sida)	72%
H Nettoomsättning, m€, icke-kanaliserat spelande	294
I Nettoomsättning, m€, icke-kanaliserat spelande (inkl. online-casino)	709
J Nettoomsättning, m€, totalt (kanaliserat + icke-kanaliserat (inkl. online-casino))	1 465
K Kanalisering, FR (inkl. online-casino)†	52%

Not:
 $C=A/B$
 $E=C*D$
 $H=B/G(1-G)$
 $I=F+H$
 $J=B+I$
 $K=B/J$

Källa: "Antal aktiva spelare licenssystem" är hämtat ifrån Arjel, Quarterly analysis of the market for online gambling in France, s. 26, (<http://www.arjel.fr/IMG/pdf/2015T4.pdf>). "Nettoomsättning, 2015, m€" är hämtat ifrån Arjel, Quarterly analysis of the market for online gambling in France, s. 2-4, (<http://www.arjel.fr/IMG/pdf/2015T4.pdf>). "Antal aktiva online-casino spelare" baseras på SPECIAL REPORTS ON THE FRENCH ONLINE GAMING MARKET, Francis Merlin, Event Delegate for the online gaming tradeshow, s. 2 och French Gaming Market Report, July 2011, Gambling Data, s. 15. Och intervju med EGBA. Enligt dessa källor är antalet spelare på online-casino mellan 600 000 – 800 000. Ett genomsnitt av dessa värden har därför använts. "Kanisering, FR (enligt EGBA interaktiva sida)" är hämtat ifrån European Gaming & Betting Associations interaktiva karta över Europas länder, (<http://www.egba.eu/facts-and-figures/interactive-map/>).

Tabell A.8 Italiens nettoomsättning för onlinespel

	2015
Icke-kanaliserad nettoomsättning, m€	211
Kanaliseringsgrad	80%
Total nettoomsättning, m€	1 055
Kanaliserad nettoomsättning, m€	844
Kanaliserad nettoomsättning, mkr	7 891

Not: Den icke-kanaliserade nettoomsättningen samt kanaliseringsgraden är ingångsvärdena. Total nettoomsättning har erhållits genom att dividera den icke-kanaliserade nettoomsättningen med kanaliseringensgraden. Den kanaliserade nettoomsättningen är skillnaden mellan den totala nettoomsättningen och den icke-kanaliserade nettoomsättningen. Den kanaliserade nettoomsättningen i kronor är konverterad genom valutakurserna i Tabell A.11.

Källa: Den oreglerade nettoomsättningen samt kanaliseringsgraden är hämtade ifrån European Gaming & Betting Associations interaktiva karta, <http://www.egba.eu/facts-and-figures/interactive-map/>.

Portugal använder en rad olika skattesatser, vilka dels tas ut på nettoomsättning och dels på insatser. För att uppskatta den genomsnittliga skattesatsen som andel av nettoomsättning har därför ett antal antaganden fått göras. Ett centralt antagande är att andelen spelvolym i Portugal fördelar sig jämt mellan chansspel och vadhållning. Ett annat centralt antagande är att den genomsnittliga återbetalningsgraden är 80 procent. Givet dessa antaganden beräknar vi att skattesatsen i Portugal är 41 procent, jmf tabell nedan.

En studie av GamblingCompliance uppskattar att skattesatsen för vadhållning i Portugal ligger mellan 40-60 procent av nettoomsättningen, vilket är i linje med vår uppskattning nedan.²² Vad gäller hur volymerna fördelar sig mellan olika spelformer har det inte varit möjligt att förankra dessa antaganden i faktiska marknadsdata över Portugal. Ändringar av dessa antaganden har en ganska påtaglig effekt på vad den beräknade skattesatsen blir. Framförallt innebär något större andel vadhållningsspel att skattesatsen stiger betydligt.

Vi bedömer därför att uppskattningen på 41 procent kan ses som ett nedre intervall för den faktiska skattesatsen i Portugal.

²² GamblingCompliance Regulatory Briefing, The New Portuguese Gambling Legislation In A European Context, December 1, 2015, Lisbon, Portugal, s. 8

Tabell A.9 Portugals skattesats

	Nettoomsättningsskatt på Chansspel etc.	15-30%
	Insatsskatt på Vadhållning etc.	8-16%
A	Genomsnittlig skatt på nettoomsättning, Chansspel etc.	23%
B	Genomsnittlig skatt på insatser, Vadhållning etc.	12%
C	Andel Chansspel etc.	50%
D	Andel Vadhållning etc.	50%
E	Spelvolym, kr	100
F	Spelvolym, Chansspel etc., kr	50
G	Spelvolym, Vadhållning etc., kr	50
H	Återbetalningsnivå, Vadhållning etc.	80%
I	Skatt, Vadhållning etc., kr	6
J	Nettoomsättning, Vadhållning etc., kr	10
K	Skatt, Nettoomsättning, Vadhållning etc., %	60%
L	Genomsnittlig skatt, Nettoomsättning, %	41%

Not:

$$A = (15 + 30) / 2$$

$$B = (8 + 16) / 2$$

C och D är uppskattade siffror.
E, F och G är illustrativa siffror baserade på C och D.
H är en uppskattad siffra..
 $I = B * G$
 $J = G * (1 - H)$
 $K = J / I$
 $L = A * C + K * D$

Källa: Ingångsvärden i tabellen är "Nettoomsättningsskatt på Chansspel etc." samt "Bruttoomsättnings-skatt på Vadhållning etc.", båda hämtade från *Ministerio Publico*, (http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=2340&tabela=leis&nversao=)

Tabell A.10 Populationer

	2015
Sverige	9 747 355
Spanien	46 449 565
Danmark	5 659 715
Storbritannien	64 875 165
Frankrike	66 415 161
Italien	60 795 612

Not: Populationerna är hämtade ifrån Eurostat och reflekterar det genomsnittliga befolkningsantalet för året.

Källa: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>

Tabell A.11 Valutakurser, Lokal valuta/€

	2015
1 \$	1,11
1 £	0,73
1 DK	7,46
1 SEK	9,35

Not: Valutakurserna är hämtade från Eurostat och reflekterar den genomsnittliga kursen.

Källa: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/exchange-rates/data/main-tables>

Tabell A.12 Beräkning av ökning i spelvolym, Frankrike och Danmark, 2013-2015

	Danmark			Frankrike		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Kanalisering	74%	79%	86%	67%	68%	68%
Nettoomsättning, €m	212	266	342	686	721	751
Ökning per år, €m		54	76	0	35	30
Drivet av kanalisering, €m*		14	24		10	0
Drivet av volym, €m		40	52		24	30
Nettoomsättning, pga. ökad spelvolym, €m	212	252	304	686	710	740
Nettoomsättning, pga. ökad spelvolym, Norm	100	119	143	100	104	108

Not: $*(\text{Kanaliseringsgrad}(t)/\text{Kanaliseringsgrad}(t-1) - 1) * \text{Nettoomsättning}(t)$. Notera att kanaliseringsgrader här inte är samstämmiga med de som används i andra delar av rapporten. Dessa kanaliseringsgrader har erhållits från H2 och speloperatörer. Danmarks kanaliseringsgrad är snarlik den som används i andra delar av rapporten, 88 procent. Kanaliseringsgraden för Frankrike är högre, då online casino exkluderas.

Källa: Copenhagen Economics baserat på H2 och operatörer, Danske Spillemyndigheden och Arjel.

A.4 Analys av spelbolagens årsredovisningar

Spelbolagen lämnar vanligtvis uppgifter avseende nettoomsättning, EBITDA och skattekostnad på koncernnivå i årsredovisningar. Utifrån dessa uppgifter används därefter spelbolagens uppskattade marknadsandelar och Lotteriinspektionens uppskattning av marknadsstorleken i Sverige för att beräkna relevanta uppgifter för Sverige, jmf tabell nedan. Metoden innebär att skattekostnaderna och marginalen antas vara desamma i samtliga länder där spelbolagen bedriver verksamhet. Då spelbolag som bedriver verksamhet i Sverige vanligtvis gör detta med en licens från Malta eller ett annat land som har förhållandevis låga skattesatser, så innebär antagandet ovan att skattekostnaderna 2015 i tabellen nedan sannolikt utgör en övre skattning av de faktiska skattekostnaderna 2015 för att serva svenska konsumenter. Konsekvensen är att beräkningen av EBITDA, inkl. utökade skattekostnader (jmf Tabell A.15) utgör ett övre intervall för hur negativt olika skattesatser påverkar spelbolagens marginal. Det betyder att i realiteten kan de olika skattesatserna komma att påverka spelbolagens marginaler än mer negativt.

Tabell A.13 Nettoomsättning, EBITDA och skattekostnad, spelbolag med utländsk licens, 2015

	Unibet	Mr Green	LeoVegas	Bets-son	Cherry	Betfair	Lad-brokes	William Hill	Bwin
<i>Koncernnivå</i>									
Nettoomsättning, mkr*	4 563	793	777	3 722	350	6 140	15 457	20 501	5 266
EBITDA, mkr	898	137	11	1 047	22	1 549	2 079	5 588	956
EBITDA/ Nettoomsättning	20%	17%	1%	28%	6%	25%	13%	27%	18%
<i>Sverige</i>									
Uppskattad marknadsandel (exkl. Sv. Spel och ATG)†	10,3%	8,3%	3,8%	6,8%	4,3%	3,2%	3,0%	2,1%	2,0%
Nettoomsättning, marknad, mkr	4 380								
Nettoomsättning, spelbolag, mkr°	453	364	166	296	190	142	130	92	88
EBITDA, mkr**	89	63	2	83	12	36	17	25	16
EBITDA, mkr, genomsnitt (viktad)	53								
Skattekostnad 2015, koncern mkr*	451,0	65,3	64,7	310,2	29,2	190,7	622,4	507,7	33,7
Skattekostnad 2015, Sverige, mkr‡	44,7	30,0	13,8	24,7	15,8	4,4	5,2	2,3	0,6
Skattekostnad 2015, Sverige, mkr, genomsnitt (viktad)	24								

Not: Genomsnitt beräknas med Nettoomsättning (Sverige) som vikt. *Nettoomsättning/Skattekostnad på koncernnivå.

†Baserat på beräknade marknadsandelar i Figur 13.

°Uppskattning av Lotteriinspektionen: <http://www.lotteriinspektionen.se/sv/Om-oss/Statistik/>.

**Nettoomsättning Sverige multiplicerat med EBITDA/Nettoomsättning för koncern.

‡Beräknas som koncernens skattekostnad multiplicerat med nettoomsättning Sveriges andel av nettoomsättning koncern.

•Dessa spelbolag angav inte skattekostnader i sina årsredovisningar och dessa har därför uppskattats, se tabell A.16.

° Uppskattad marknadsandel * Nettoomsättning, marknad

Källa: Baserat på årsredovisningar för 2015 för samtliga spelbolag.

**Tabell A.14 Skattekostnad för spelbolag vid olika skattesatser på
nettoomsättning, Sverige, 2015**

	Unibet	Mr Green	LeoVe- gas	Bets- son	Cherry	Betfair	Lad- brokes	William Hill	Bwin	Genom- snitt, viktad
Nettoomsätt- ning	453	364	166	296	190	142	130	92	88	
<i>Skattesats (% av netto- omsättning)</i>										
10%	45	36	17	30	19	14	13	9	9	28
15%	68	55	25	44	28	21	19	14	13	42
20%	91	73	33	59	38	28	26	18	18	56
25%	113	91	42	74	47	36	32	23	22	71
35%	158	127	58	104	66	50	45	32	31	99
45%	204	164	75	133	85	64	58	42	40	127

Not: Skattekostnad beräknas som nettoomsättning * skattesats. Genomsnitt är beräknat genom att vikta med nettoomsättning.

Källa: Tabell A.13

Utifrån den genomsnittliga skattekostnaden och marginalen spelbolagen har idag, samt den genomsnittliga skattekostnaden som olika skattesatser innebär, är det möjligt att beräkna hur olika skattesatser påverkar spelbolagens marginal, jmf tabell nedan.

Tabell A.15 Genomsnittlig ökning i skattekostnad och EBITDA, 2015

Skattesats	Skattekostnad, mkr	Skattekostnad 2015, mkr	Utökad skatte- kostnad, jmf med 2015	EBITDA, mkr	EBITDA, inkl. utökad skatte- kostnad
10%	28	24	5	53	48
15%	42	24	19	53	34
20%	56	24	33	53	20
25%	71	24	47	53	6
35%	99	24	75	53	-22
45%	127	24	103	53	-50

Not: EBITDA, inkl. utökad skattekostnad beräknas som EBITDA – Utökad skattekostnad, jmf med idag.

Källa: Tabell A.13-14

För LeoVegas, Betsson och Cherry saknas uppgifter om skattesatser. Vi förstår att samtliga dessa tre spelbolag serverar svenska konsumenter genom en licens på Malta. På Malta är skattesatsen 0,5 procent av bruttoomsättningen. Då vi inte har tillgång till spelbolagens bruttoomsättning uppskattas denna, baserat på spelbolagens nettoomsättning på koncernnivå enligt årsredovisningar samt antagandet att den genomsnittliga återbetalningsgraden för dessa spelbolag är 94 procent. Antagandet baseras på ett stort antal spelbolags genomsnittliga odds i ett antal sportevenemang. Den beräknade skattekostnaden för spelbolagen givet detta antagande anges i tabellen nedan.

Tabell A.16 Beräkning av skattekostnader för LeoVegas, Betsson och Cherry, koncernnivå, 2015

	LeoVegas	Betsson	Cherry
Skatt Malta (procent av bruttoomsättning)	0,5%	0,5%	0,5%
Återbetalningsgrad•	94%	94%	94%
Nettoomsättning, mkr	777	3722	350
Bruttoomsättning, mkr*	12 942	62 033	5 835
Skatt, mkr‡	65	310	29

Not: •Uppskattat baserat på ett antal spelbolags odds för ett antal sportevenemang. *Nettoomsättning / (1 – Återbetalningsgrad). ‡Bruttoomsättning * Skatt Malta

Källa: Spelbolagens årsredovisningar 2015